

**ORZECZNICTWO
SĄDU APELACYJNEGO
W KATOWICACH
I SĄDÓW WOJEWÓDZKICH OKRĘGU**

***BIULETYN
NR 2/98***

Redaguje Zespół w składzie :
SSA Monika DEMBIŃSKA
SSA Alicja KOLONKO
SSA Mirosław ZIAJA

SPIS TREŚCI

I.	ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO	
	Str.	2 - 14
II.	ORZECZENIA W SPRAWACH CYWILNYCH	
	Str.	15 - 29
III.	ORZECZENIA W SPRAWACH Z ZAKRESU PRAWA	
	I PRAWA UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	
	Str.	30 - 36

I.

ORZECZENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO

PRAWO KARNE MATERIALNE

I.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 16 KWIECZNIA 1998r.

II AKa 62/98

Art. 7 § 1 kk (dotyczy zamiaru ewentualnego zabójstwa w sytuacjach działania sprawcy w warunkach ograniczonej w stopniu znacznym poczytalności).

Nawet jeśli przyjąć, że tempore criminis oskarżony działał w stanie ograniczonej poczytalności z uwagi na nasilenie anomalii charakterologicznych, to jednak nie doświadczał wówczas zaburzeń świadomości i nie zrywał kontaktu z rzeczywistością, obeznany był ze skutkami swojego działania, skoro jak wyjaśnił bił on pokrzywdzoną, aż ta przestała się ruszać, leżąc zakrwawiona na podłodze, co sprawia, że nie utracił on przewidywania możliwości popełnienia zbrodni zabójstwa człowieka.

Jeżeli więc uwzględnić rodzaj narzędzia jakiego użył sprawca, (przyp. MZ – drewniana pałka) umiejscowienie i rozmiar urazów w obrębie jednej z najważniejszych dla życia ludzkiego części ciała jaką jest głowa, znaczną siłę i wielokrotność ciosów i nie zaniechanie agresji mimo licznych prośb pokrzywdzonej, a nadto fakt pozostawienia ciężko rannej ofiary bez udzielenia jej pomocy to nie sposób jest przyjąć zgodnie z tezą obrony, iż

zamiarem co najmniej ewentualnym oskarżonego nie było pozbawienie życia pokrzywdzonej i to niezależnie od tego, że mając po temu sposobność nie zadał jej ostatecznych, skutkujących zgonem obrażeń.

Przewodnicząca: Sędzia S.A. G. Chart

Sędziowie: S.A. J. Śpiechowicz, M. Ziąja (sprawozdawca)

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 26 MARCA 1998 r.

II AKa 41/98

Art. 30 § 3 kk i art. 51 kk (dot. przesłanek orzekania kary 25 lat pozbawienia wolności wobec sprawcy nieletniego).

Jakkolwiek w pełni podzielić trzeba to, iż przypisany oskarżonym czyn (przyp. MZ z art. 148 § 1 kk w zw. z art. 210 § 1 kk w zw. z art. 10 § 2 kk), tak od strony przedmiotowej, jak i podmiotowej zasługuje na szczególne potępienie, głównie w sytuacji narastającej fali brutalizacji życia dostrzeganej w kręgach ludzi młodych, to jednak nawet uznając oskarżonych za osoby niepoprawne i wyjątkowo zdemoralizowane trudno przystać na karę 25 lat pozbawienia wolności, która jest przecież karą o charakterze szczególnym. Sąd Wojewódzki rozważając na temat wymiaru kary pominął tak ważki szczegół, iż obaj sprawcy odpowiadali przed sądem karnym w warunkach art. 9 § 2 kk jako nieletni, a więc osoby o nie w pełni ukształtowanej osobowości, niewielkim doświadczeniu życiowym i podatne na ujemne wpływy, co uzasadnia potrzebę odmiennych niż wobec osób dorosłych ocen.

Przewodniczący : Sędzia S.A. J. Dybek

Sędziowie S.A. : L. Chelmicki-Tyszkiewicz , M. Ziąja (sprawozdawca)

Nota : wobec obu oskarżonych S.A. złagodził orzeczoną karę pozbawienia wolności do 15 lat

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 19 MARCA 1998 r.

II AKa 9/98

Art. 58 kk i 210 kk (dotyczy jedności czynu w sytuacji wielości pokrzywdzonych tym samym działaniem)

Zasada, iż „jest tyle rozbojów ile osób pokrzywdzonych” wyklucza stosowanie do rozbojów konstrukcji przestępstwa ciągłego nawet bardzo szeroko pojmowanego, jeżeli są one popełnione oczywiście „kolejno”, ale skierowane przeciwko różnym osobom. Natomiast priorytet w stosunku do zasady indywidualizacji czynów skierowanych przeciwko dobrom osobistym różnych osób ma zasada, iż osiągnięcie tym samym zachowaniem, a więc nie „kolejno” wielorakich skutków traktuje się jako jeden czyn, gdyż znajduje ona zastosowanie nawet wtedy, gdy chodzi o dobra osobiste różnych osób.

Wyrazem przyjęcia tej zasady jest przepis art. 148 § 3 nowego kodeksu karnego, według którego ciężkim zabójstwem jest zabicie jednym czynem więcej niż jednej osoby.

Przewodniczący : Sędzia S.A. G. Chart

Sędziowie S.A. : L. Chelmicki – Tyszkiewicz (sprawozdawca), M. Michniewski

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 19 MARCA 1998 r.

II AKa 38/98

Art. 73 kk (dotyczy braku przesłanek do warunkowego zawieszenia orzeczonej kary pozbawienia wolności)

Nie można zgodzić się z poglądem, że skoro od popełnienia przestępstwa minęły 4 lata to okoliczność tę należy traktować za łagodzącą. W niniejszej sprawie tak znaczący

upływ czasu wiąże się m.in. z utrudnieniem przez oskarżonego postępowania sądowego, który mimo prawidłowo doręczanych mu wezwań nie stawiał się na rozprawy.

Oskarżony nie udokumentował też aktualnego miejsca swojej pracy ani wysokości osiąganego wynagrodzenia i oczywistym jest, że uchyla się w ten sposób od komorniczych egzekucji wierzytelności.

Zespół tych wszystkich okoliczności nie pozwala na stosowanie do oskarżonego dobrodziejstwa instytucji warunkowego zawieszenia wykonania wymierzonej kary pozbawienia wolności. Sprzeciwiają się temu nie tylko względy na społeczne oddziaływanie kary, ale również naganne zachowanie oskarżonego po popełnieniu przestępstwa świadczące o braku pomysłnej prognozy na przyszłość.

Przewodniczący : Sędzia S A B. Misztalska
Sędziowie S.A. : W. Gawrońska (sprawozdawca), St. Raszka

5.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 26 MARCA 1998 r.

II AKa 8/98

Art. 167 kk (dotyczy sytuacji, gdy naruszenie nietykalności cielesnej stanowi czyn współukarany względem występku z art. 167 kk)

Działanie oskarżonego polegające na popychaniu pokrzywdzonego – będące skierowanym wobec niego aktem przemocy – mieści się w całości w znamionach przestępstwa z art. 167 § 1 kk.

Nie można zatem, w sytuacji istnienia negatywnej przesłanki procesowej do ścigania tegoż przestępstwa wyodrębnić składających się na nie poszczególnych działań sprawcy lub sprawców i nadawać im innego znaczenia prawnego, podczas, gdy w przypadku ewentualnego skazania za czyn z art. 167 § 1 kk – naruszenie nietykalności cielesnej, które nie było celem działania oskarżonego, zostałyby potraktowane jako czyn współukarany.

Przewodniczący : Sędzia S.A. St. Raszka
Sędziowie S.A. : J. Śpiechowicz, B. Suchowska (sprawozdawca)

5

Nota : w niniejszej sprawie S.A. podzielił pogląd wyrażony przez SW w Katowicach, który w zachowaniu sprawcy oskarżonego z art. 210 § 2 kk dopatrzył się jedynie występku określonego w przepisie art. 167 § 1 kk i umorzył postępowanie na podstawie art. 11 pkt. 4 kpk wobec braku wniosku o ściganie.

W takim układzie procesowym prokurator na rozprawie odwoławczej poddał pod rozagę możliwość przypisania oskarżonemu odpowiedzialności z art. 182 § 1 kk.

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 26 MARCA 1998 r.

II AKa 36/98

Art. 205 kk (dotyczy wyludzenia kredytu)

W przypadku kredytu bankowego „niekorzystne rozporządzenie mieniem” polega na udzieleniu kredytu, który nie został spłacony, bądź jego spłata nastąpiła ze znacznym opóźnieniem. Od strony podmiotowej przestępstwa, oskarżony w chwili podejmowania kredytu musi już mieć świadomość, iż dla banku będzie to kredyt „stracony”, bądź „trudny”, o czym oczywiście bank nie wie.

Przewodniczący : Sędzia S.A. J. Dybek
Sędzia S.A. : L. Chelmicki-Tyszkiewicz (sprawozdawca), M. Ziąja

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 26 MARCA 1998 r.

II AKa 31/98

Art. 266 kk (dotyczy uprawnienia funkcjonariusza lub innej osoby do stwierdzenia określonego rodzaju okoliczności)

6

Skoro przedmiotem ochrony prawnej w art. 266 kk jest prawdziwość pism urzędowych i zaufanie do tego, co urzędowo w nich stwierdzono, nie każde potwierdzenie nieprzewidzianych okoliczności, które w konsekwencji mają znaczenie prawne, przez funkcjonariusza publicznego, bądź to w dokumencie wystawionym przez niego, bądź przez inną osobę, będzie „poświadczeniem nieprawdy” w rozumieniu art. 266 § 1 kk, ale jedynie takie, które dotyczy okoliczności do stwierdzenia których dany funkcjonariusz był upoważniony, czy to z racji zakresu swoich obowiązków, czy wyraźnego polecenia przełożonego.

Przewodniczący : Sędzia S.A. St. Raszka

Sędziowie S.A. : J. Śpiechowicz(sprawozdawca), B.Suchowska

Nota : W przedmiotowej sprawie, której dotyczy niniejsze orzeczenie, zawężające zakres stosowania przepisu art. 266 kk, uniewinniono od zarzutu oskarżonego, który wykonując zawód celnika poświadczył, iż określone przedmioty stanowią własność innego z oskarżonych.

Ustawa rehabilitacyjna

8.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 5 MARCA 1998 r.

II AKo 373/97

W pełni podzielić należy ten nurt poglądów, który uznaje za niedopuszczalne stosowanie ustawy z 23 lutego 1991 r., gdy kwestionowana jest podstawa faktyczna skazania. Podkreślić natomiast trzeba to, że o stwierdzeniu nieważności orzeczenia lub oddaleniu wniosku decyduje analiza strony podmiotowej, a co za tym idzie odpowiedniej świadomości sprawcy czynu, związanego z działalnością niepodległościową na rzecz Państwa Polskiego.

Przewodniczący : Sędzia S.A. J. Śpiechowicz

Sędziowie S.A. : W. Gawrońska, M. Ziąja (sprawozdawca)

9.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 26 LUTEGO 1998 r.

II AKo 361/97

Przepisy kodeksu postępowania karnego, które dotyczą kwestii odszkodowania za niesłuszne skazanie, aresztowanie lub zatrzymanie regulują odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu odszkodowania za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą z wykonania względem osoby w całości lub w części kary, której nie powinien być ponieść oraz z oczywiście niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania. Przepisy te zatem odnoszą się do faktycznego pozbawienia wolności, a nie dają natomiast podstawy do zasądzenia odszkodowania i zadośćuczynienia za okres ukrywania się represjonowanego.

Przewodniczący : Sędzia S.A. St. Raszka

Sędzia S.A. : L.Chelmicki-Tyszkiewicz, B.Suchowska (sprawozdawca)

10.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 5 MARCA 1998 r.

II AKo 364/97

Z uzasadnienia :

Wnioskodawca także subiektywnie musiał być przekonany o tym, że przez głoszenie prawdy o zbrodni katyńskiej, wskazywał na zakłamanie stosunków polityczno – ustrojowych w ówczesnej Polsce. To zaś i to także w ocenie obiektywnej uznać należy za indywidualną, prostą i nieskomplikowaną formę działania na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego

Przewodniczący : Sędzia S.A. M. Michmiewski

Sędziowie S.A. : St. Raszka, J. Dybek (sprawozdawca)

PRAWO KARNE PROCESOWE

I.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 12 MARCA 1998 r.

III AKo 387/97

Art. 109 kpk (dotyczy uznania zachowania terminu zawitego)

Skoro przedmiotowy środek zaskarżenia wprawdzie został nadany przed upływem terminu, nie mniej jednak nie w polskim urzędzie pocztowym lub polskim urzędzie konsularnym, to w świetle art. 109 kpk brak jest podstaw do uznania, że rozważany termin zawity został zachowany.

Podkreślić trzeba bowiem, że literalna wykładnia przepisu art. 109 kpk wyraźnie stanowi, iż zachowany jest jedynie termin zawity m.in. do wniesienia środków odwoławczych w sytuacji, gdy pismo procesowe zostało nadane w polskim, a nie zagranicznym urzędzie pocztowym, w polskim urzędzie konsularnym i w innych sytuacjach stanowczo przewidzianych w wyżej wymienionym przepisie.

Przewodniczący : Sędzia S.A. M. Ziąja (sprawozdawca)

Sędziowie S.A. : J. Dybek, B. Suchowska

Nota : w niniejszej sprawie zażalenie złożone zostało wprawdzie w terminie, ale w niemieckim urzędzie pocztowym, tak że do Sądu Wojewódzkiego wpłynęło już po upływie zawitego terminu 7 dni.

2.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 7 MAJA 1998 r.

II AKa 70/98

Art. 111 § 1 kpk (dotyczy okoliczności warunkujących przywrócenie terminu)

Wyrażenie zgody przez oskarżonego, będące przejawem jego woli, na cofnięcie przez obrońcę wniosku, warunkującego skuteczne zaskarżenie wyroku, o którym mowa w art. 370 § 1 kpk, nie może stanowić przesłanki do powołania się następnie we wniosku o przywrócenie terminu, iż nastąpiło to na skutek niewłaściwego wykonania obowiązków obrończych, a co za tym idzie być uznane za przyczynę od strony niezależną w postępowaniu opartym na przepisie art. 111 § 1 kpk.

Przewodniczący : Sędzia S.A. E. Gaberle

Sędziowie S.A. : M. Michniewski, M. Ziąja (sprawozdawca)

3.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 17 CZERWCA 1998 r.

II AKo 186/98

Art. 111 § 1 kpk (dotyczy okoliczności warunkujących przywrócenie terminu)

Braku specjalistycznej wiedzy prawniczej, a więc nie rozeznania o charakterze ogólnym, nie sposób uznać za przyczynę od strony niezależną w rozumieniu przepisu art. 111 § 1 kpk, podczas gdy strona ta może bez przeszkód skorzystać z właściwej pomocy w tym zakresie oferowanej przez powołane do tego ustawowo osoby.

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Misztalska

Sędziowie S.A. : B. Suchowska, M. Ziąja (sprawozdawca)

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 26 LUTEGO 1998 r.

II AKa 318/97

Art. 157 § 2 kpk (dotyczy warunków wyłączających swobodę wypowiedzi osoby przesłuchiwanej)

Wymogów z art. 157 kpk, dotyczących warunków składania wyjaśnień, zeznań i oświadczeń nie można odnosić wyłącznie do zdarzeń, które miały miejsce w czasie ich składania, ani też łączyć z zachowaniem tej tylko osoby, która przesłuchanie przeprowadza.

Dotyczy to w szczególności bezprawnych środków przemocy (zastraszenia), których zastosowanie, nawet na długo przed przesłuchaniem, z istoty rzeczy, zawsze może wpłynąć na osobę przesłuchiwaną, w sposób wyłączający swobodę wypowiedzi.

Jest też oczywistym, że ewentualnych wątpliwości istniejących w tym zakresie nie można tłumaczyć na niekorzyść oskarżonego.

Przewodniczący : Prezes S.A. M. Żak (sprawozdawca)

Sędziowie S.A. : J. Dybek, J. Śpiechowicz

5.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 25 LUTEGO 1998 r.

II AKo 62/98

Art. 222 § 2 kpk i art. 223 kpk (dotyczy możliwości przedłużenia przez Sąd tymczasowego aresztowania wobec podejrzanego, co do którego biegli psychiatrzy przyjęli działanie w warunkach art. 25 § 1 kk, w toku toczącego się śledztwa)

Z uzasadnienia :

W wyniku wniesionego przez podejrzanego zażalenia postanowienie prokuratora umarzające na zasadzie art. 11 pkt. 1 kpk śledztwo zostało uchylone z poleceniem uzupełnienia materiału dowodowego. Stwierdzona zaś u podejrzanego niepoczytalność wiąże

się z opinią biegłych psychiatrów, iż pozostawienie podejrzanego na wolności stanowi poważne zagrożenie dla porządku prawnego. Warunkiem zastosowania do podejrzanego art. 99 kk jest jednakże zakończenie postępowania przygotowawczego postanowieniem umarzającym, ustalającym bez jakichkolwiek wątpliwości, że jest on sprawcą zarzucanego czynu. W takiej sytuacji procesowej dopuszczalność utrzymania względnie dalszego przedłużenia okresu tymczasowego aresztowania określa przepis art. 223 kpk. Bliższa analiza tego przepisu wskazuje, że w przypadku niepoczytalności podejrzanego, rodzącej konieczność umorzenia postępowania, dopuszcza on możliwość utrzymania tymczasowego aresztowania **do czasu zakończenia postępowania w sprawie** lub w przedmiocie środka zabezpieczającego.

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Misztalska

Sędziowie S.A. : St. Raszka, W. Gawrońska (sprawozdawca)

6.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 3 CZERWCA 1998 r.

II AKz 38/98

Art. 467 § 2 kpk (dotyczy formalnych warunków dopuszczalności kasacji)

Chociaż obrońca nadal kasację po upływie 30 dni od doręczenia jej odpisu postanowienia, to w sytuacji, gdy dla podejrzanego termin ten był otwarty – uznano za możliwe i celowe przyjęcie kasacji. W przeciwnym wypadku podejrzanemu ponosiłby konsekwencje niedbalstwa obrońcy.

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Misztalska

7.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 1 KWIETNIA 1998 r.

II AKo 96/98

Art. 496 § 2 kpk (dotyczy odmówienia przez Sąd odwoławczy wydania opinii w sprawie o ulaskawienie).

Z uzasadnienia :

Sprawa skazanego była uprzednio przedmiotem rozpoznania przez Sąd Apelacyjny w związku z apelacją obrońcy wniesioną na korzyść skazanego, ale zaskarżony wyrok został uchylony i sprawę przekazano do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

Ponownie sprawę skazanego rozpoznawał od początku Sąd Wojewódzki w Cz. wydając wyrok, który nie został już zaskarżony i uprawomocnił się.

Sąd Apelacyjny nie rozpoznawał więc ponownie sprawy skazanego i w związku z tym nie jest uprawniony do wyrażenia swojej opinii w kwestii jego ulaskawienia.

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Misztalska

Sędziowie SA : St. Raszka, W. Gawrońska (sprawozdawca)

8.

POSTANOWIENIE SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 3 CZERWCA 1998 r.

II AKz 134/98

Art. 91 § 2 kpk (dotyczy potrzeby doręczenia stronom orzeczeń wydanych na rozprawie pod ich nieobecność)

Wykładnia literalna przepisu art. 91 § 2 kpk mogłaby prowadzić do wniosku, że Sąd nie jest zobowiązany do doręczenia uczestnikom postępowania ogłoszonych na rozprawie orzeczeń lub zarządzeń niezależnie od tego, kto spośród nich był obecny przy ich ogłoszeniu.

Rygorystyczne stosowanie tej reguły prowadziłoby w niektórych konfiguracjach procesowych, do zbędnych komplikacji związanych z potrzebą przywracania terminu do

zaskarżenia orzeczenia, a także pozostawałoby w sprzeczności z naczelną zasadą procesu, sprowadzającą się do tego, iż postępowanie karne jest dla stron jawne.

Wykładnia funkcjonalna przepisu art. 91 § 2 kpk prowadzi zatem do wniosku, iż norma zawarta w § 1 odnosi się do tych sytuacji, gdy orzeczenie lub zarządzenie wydane na rozprawie, ogłoszone zostało w obecności uczestników postępowania, uprawnionych do złożenia środka zaskarżenia.

Przewodniczący : Sędzia S.A. B. Misztalska

Sędziowie S.A. : M. Ziąja, B. Suchowska (sprawozdawca)

II.

ORZECZENIA W SPRAWACH CYWILNYCH

I.

POSTANOWIENIE SĄDU WOJEWÓDZKIEGO W KATOWICACH

Z DNIA 15 KWIETNIA 1998 r.

IV Cz 303/98

W aktualnie obowiązującym Prawie bankowym (ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Dz. U. Nr 140, poz. 939) brak odpowiednika art. 50 uprzednio obowiązującego Prawa bankowego (t.j. Dz. U. z 1992 r. Nr 72, poz. 359 ze zm.) – stąd dla ustanowienia ograniczonych praw rzeczowych mają zastosowanie ogólne zasady przewidziane w kodeksie cywilnym i ustawie o księgach wieczystych i hipotece (art. 245 § 1 kc i art. 32 ustawy o księgach wieczystych i hipotece).

Konieczne jest zatem przedłożenie oświadczenia właściciela nieruchomości w formie aktu notarialnego o ustanowieniu hipoteki.

Przewodniczący : Sędzia SW H. Cieślak

Sędziowie SW : I. Piotrowska (sprawozdawca), T. Ślęzak

Sąd Wojewódzki w Katowicach po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 1998 r. sprawy z wniosku A i K.U. z udziałem Banku w G., o wpis hipoteki, na skutek zażalenia wnioskodawców, od postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 26 stycznia 1998 r. sygn. dz. Kw. 562/98
postanawia

oddalić zażalenie

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Gliwicach wyznaczył wnioskodawcom 7-dniowy termin do usunięcia przeszkody do wpisu hipoteki, poprzez złożenie aktu notarialnego o ustanowienie hipoteki, gdyż zgodnie z nowym Prawem bankowym – banki utraciły możliwość uzyskania wpisu hipoteki na podstawie zaświadczenia bankowego o udzieleniu kredytu.

W zażaleniu od tego postanowienia, wnioskodawcy domagali się jego uchylenia i dokonania wpisu hipoteki zgodnie z wnioskiem powołując się na treść art. 95 Prawa bankowego.

Sąd Wojewódzki ustalił i zważył, co następuje :
Żażalenie wnioskodawców nie zasługuje na uwzględnienie.

W niniejszej sprawie wnioskodawcy domagają się wpisu w dziale IV Kw Nr 32 765 hipoteki umownej kaucyjnej do wysokości 195.000 zł – stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu udzielonego przez Bank PKO S.A. – na podstawie zaświadczenia tegoż banku z dnia 16.01.1998 r. Wniosek wpłynął do Sądu Rejonowego 20 stycznia 1998 r., zatem musi być rozpoznawany z uwzględnieniem przepisów obowiązującej od 1 stycznia 1998 r. ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939).

Hipoteka to jedno z ograniczonych praw rzeczowych, zaś stosownie do treści art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 6.07.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. Nr 19, poz. 147 ze zm.) do wpisu ograniczonego prawa rzeczowego na nieruchomości wystarcza dokument obejmujący oświadczenie właściciela o ustanowieniu tego prawa.

Zgodnie z treścią art. 245 § 1 kc z zastrzeżeniem wyjątków w ustawie przewidzianych, do ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego stosuje się odpowiednio przepisy o przeniesieniu własności – wymóg formy aktu notarialnego, pod rygorem nieważności.

Przewidziany w art. 245 § 1 kc wyjątek od formy potrzebnej do ustanowienia hipoteki przewidywał art. 50 ustawy z dnia 31.01.1989 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 1992 r. Nr 72, poz. 359 ze zm.).

Według tego przepisu, dokumenty stwierdzające udzielenie kredytu, jego wysokość, zasady oprocentowania i warunki spłaty, wystawione przez banki, były podstawą wpisu hipoteki do księgi wieczystej stanowiącej własność kredytobiorcy.

Uproszczony tryb ustanawiania hipoteki nie zmienił samego charakteru tego prawa, polegał jedynie na zastąpieniu - wymagającego formy notarialnej - oświadczenia właściciela o ustanowieniu hipoteki przez zaświadczenie bankowe.

Zgodnie z art. 193 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. Nr 140, poz. 939) z dniem 1.01.1998 r. utraciła moc ustawa z dnia 31.01.1989 r. – Prawo bankowe, a więc także art. 50 tej ustawy.

W aktualnie obowiązujących przepisach Prawa bankowego znajduje się art. 95, który stanowi, iż księgi rachunkowe banków, wyciągi z tych ksiąg podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych banku i opatrzone pieczęcią banku oraz wszelkie wystawione w ten sposób oświadczenia zawierające zobowiązania, zwolnienie z zobowiązań, zrzeczenie się praw lub pokwitowanie odbioru należności, albo stwierdzające udzielenie kredytu, pożyczki pieniężnej, ich wysokości i warunków spłaty mają moc prawną dokumentów urzędowych oraz stanowią podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych i rejestrach publicznych.

Przytoczona wyżej treść art. 95 Prawa bankowego w wyraźny sposób odbiega od treści art. 50 – poprzednio obowiązującego Prawa bankowego. Nie ma tutaj mowy o uproszczonej formie ustanawiania ograniczonego prawa rzeczowego, jako wyjątku od reguły zawartej w art. 245 § 1 kc – co było wyraźnie powiedziane w art. 50 prawa bankowego z 31.01.1989r.

Z treści art. 95 Prawa bankowego z 29.08.1997 r. wynika jedynie, iż wymienione w tym przepisie dokumenty bankowe stanowią podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych. Wpisem takim może być wykreślenie hipoteki – dla tej czynności nie jest wymagana szczególna forma aktu notarialnego (chodzi o wykreślenie wobec wygaśnięcia wierzytelności na skutek zapłaty długu), czy też wpis o wierzytelności hipotecznej wpisanej do rejestru zabezpieczenia hipotecznych listów zastawnych (art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o listach zastawnych i bankach hipotecznych – Dz. U. Nr 140, poz. 940).

Treść art. 95 Prawa bankowego jest zbliżona do treści art. 53 ust. 1 dawnego prawa bankowego, który brzmiał : „księgi banków, wyciągi z tych ksiąg podpisane przez te banki opatrzone ich pieczęcią oraz wszelkie w ten sam sposób wystawione oświadczenie zawierające zobowiązania, zwolnienie z zobowiązań, zrzeczenie się praw lub pokwitowanie odbioru należności, bądź stwierdzające udzielenie kredytu, jego wysokość i warunki spłaty mają moc prawną dokumentów urzędowych oraz stanowią podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych i rejestrach publicznych”.

Przepis ten nigdy nie stanowił podstawy do ustanawiania hipoteki w uproszczonym trybie, gdyż to wyraźnie przewidywał art. 50 prawa bankowego, natomiast dokumenty bankowe wystawione na zasadzie art. 53 ust. 1 prawa bankowego zazwyczaj stanowiły podstawy dokonywania wykreśleń hipotek – wobec spłaty kredytu.

Kiedy w ustawie z dnia 6.12.1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (Dz. U. Nr 149, poz. 703) dokonano zmiany w Prawie bankowym z 31.01.1989 r. poprzez skreślenie art. 50, to w ustawie z dnia 20.08.1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. Nr 121, poz. 769) przewidziano kolejną zmianę Prawa bankowego z 31.01.1989 r. poprzez nadanie art. 53 nowego brzmienia, a to „księgi banków, wyciągi z tych ksiąg podpisane przez te banki i opatrzone ich pieczęcią oraz wszelkie w ten sam sposób wystawione oświadczenia zawierające zobowiązania, zwolnienie z zobowiązań, zrzeczenie się praw lub pokwitowanie odbioru należności bądź stwierdzające udzielenie kredytu, jego wysokości i warunki spłaty mają moc prawną dokumentów urzędowych oraz stanowią podstawę do dokonania wpisów o księgach wieczystych, w szczególności wpisu hipoteki umownej oraz rejestrach publicznych”.

Zmiany te miały wejść w życie z dniem 1.01.1998 r. Jednak z tą datą weszła w życie ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe, mocą której uchylono prawo bankowe z 31.01.1989 r.

Jak wyżej wykazano w treści art. 95 – Prawa bankowego nie ma mowy o ustanawianiu hipoteki w uproszczony sposób, zatem zarzut skarżących, iż dostateczną podstawę wpisu hipoteki stanowi zaświadczenie bankowe z dnia 16.01.1998 r. – nie jest trafny.

W aktualnie obowiązującym Prawie bankowym brak odpowiednika art. 50, czy też art. 53 (w nowym brzmieniu) – dlatego muszą mieć tutaj zastosowanie ogólne reguły przewidziane w kodeksie cywilnym i ustawie o księgach wieczystych i hipotece (art. 245 § 1 kc i art. 32 ustawy o księgach wieczystych i hipotece) dla sposobu ustanawiania ograniczonych praw rzeczowych.

Konieczne jest zatem przedłożenie oświadczenia właścicieli nieruchomości w formie aktu notarialnego o ustanowieniu hipoteki.

W świetle powyższego zażalenie nie mogło odnieść skutku, zaskarżone postanowienie jest prawidłowe, zgodne z obowiązującymi przepisami i dlatego Sąd Wojewódzki na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 1 i 2 kpc oraz art. 13 § 2 kpc i art. 54 ustawy o księgach wieczystych i hipotece postanowił, jak na wstępie.

POSTANOWIENIE SĄDU WOJEWÓDZKIEGO W KATOWICACH

Z DNIA 15 KWIETNIA 1998 r.

IV Ca 333/98

Jeżeli spadkodawca przeznaczył oznaczonej osobie w testamencie poszczególne przedmioty majątkowe, dla oceny czy osoba ta traktowana powinna być jako zapisobierca, czy też jako spadkobierca powołany do całości spadku, konieczne jest ustalenie przez sąd spadku wartości poszczególnych składników majątkowych wymienionych w testamencie (art. 961 kc), dla możliwie najpełniejszego urzeczywistnienia woli spadkodawcy (art. 948 kc).

Przewodniczący : Sędzia SW H. Cieślak

Sędziowie SW : I. Piotrowska, T. Ślęzak (sprawozdawca)

Sąd Wojewódzki w Katowicach po rozpoznaniu sprawy w dniu 15 kwietnia 1998 r. sprawy z wniosku J.N. przy udziale ..., o stwierdzenie nabycia spadku, na skutek apelacji wnioskodawcy i uczestnika postępowania, od postanowienia Sądu Rejonowego w Zawierciu z dnia 17 grudnia 1997 r. sygn. I Ns 662/97

p o s t a n a w i a :

uchylić zaskarżone postanowienie w punktach 2 i 3 i sprawę w tym zakresie przekazać do ponownego rozpoznania w innym składzie Sądowi Rejonowemu w Zawierciu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Zawierciu stwierdził, że spadek po S.P., zmarłej w dniu 31 maja 1996 r. na podstawie ustawy nabył syn M.J.P. w całości oraz, że spadek po M.J.P., zmarłym w dniu 14 września 1997 r., na podstawie ustawy nabył Skarb Państwa, a także orzekł o kosztach, odstępując od obciążenia uczestników postępowania kosztami postępowania należnymi Skarbowi Państwa.

Sąd Rejonowy, na podstawie złożonego przez wnioskodawcę zapewnienia spadkowego oraz aktów zgonu spadkodawców ustalił, że S.P. w chwili śmierci była wdową, z

małżeństwa miała synów E., zmarłego jako dziecko w 1933 r., oraz M., który zmarł jako bezdzietny kawaler w 1997 r., innych dzieci nie miała. Testamentu nie pozostawiła.

Natomiast spadkodawca M.P. zmarł 14 września 1997 r., był kawalerem, dzieci nie miał. Jego rodzice zmarli przed nim, ojciec w 1985 r., matka w 1996 r., brat w 1933 r., Spadkodawca pozostawił własnoręczny testament z dnia 1 września 1997 r. którym przekazał swojemu kuzynowi J.N. nieruchomości z domem, jego wyposażenie, środki pieniężne zdeponowane w bankach, kwotę ubezpieczenia, wierzytelności z tytułu wykonanych prac i z tytułu odszkodowania za wywłaszczone przez Skarb Państwa nieruchomości. Pozostałą część masy spadkowej, w postaci działki z domem, testator przekazał rodzinie ze strony ojca i upoważnił do dokonania tego podziału siostrę ojca i syna jego brata.

Sąd ten uznał, że jedynym spadkobiercą ustawowym S.P. jest jej syn M.P. Po nim natomiast, ponieważ nie pozostawił żyjących w chwili śmierci małżonka, dzieci, rodziców, rodzeństwa i dzieci rodzeństwa, spadek na podstawie ustawy nabywa Skarb Państwa. Testament spadkodawcy M.P. jest ważny, obejmuje całą masę spadkową z tym, że jego część zawierająca zapis na rzecz rodziny ojca jest bezskuteczna ze względu na określenie nie pozwalające na ustalenie uprawnionego, co pociąga za sobą bezskuteczność całego testamentu. Przeznaczone wnioskodawcy jedynie określone przedmioty wchodzące w skład spadku, w ocenie Sądu Rejonowego, nie wyczerpują prawie całego spadku (art. 961 kc), na co wskazuje obiektywna, gospodarcza wartość części majątku pominięta w testamencie, testament więc należy traktować jako zapis, przewidziany w art. 968 § 1 kc.

Jako podstawa rozstrzygnięcia wskazane zostały także przepisy art. 931 § 1 kc, 935 § 2 kc, 944 § 1 kc, 945 § 1 kc, 949 § 1 kc i 959 kc oraz art. 510 § 2 kpc.

W apelacji od tego postanowienia wnioskodawca zarzucając naruszenie prawa materialnego, niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i naruszenie art. 233 § 1 kpc - zaskarżając postanowienie w części dotyczącej stwierdzenia nabycia spadku po M.P. - wniósł o jego zmianę w tym zakresie i stwierdzenie, że spadek ten nabył w całości na podstawie testamentu, lub o jego uchylenie w tej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Apelację od tej części postanowienia wniósł także uczestnik postępowania M.P., który opierając ją na zarzucie naruszenia prawa materialnego przez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, wniósł także o zmianę w części zaskarżonej i stwierdzenie nabycia spadku na podstawie testamentu na rzecz wnioskodawcy lub uchylenie orzeczenia w tej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Wojewódzki zważył, co następuje :

Apelacje zasługują na uwzględnienie.

Przed wszystkim uzasadniony jest zawarty w nich zarzut naruszenia prawa materialnego. Powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu (art. 926 § 1 kc). Jeżeli spadkodawca sporządził testament, rzeczą sądu w postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku jest badanie z urzędu kto jest spadkobiercą (art. 670 § 1 kpc), a gdy testament nasuwa w tym zakresie wątpliwości, należy go tłumaczyć tak, ażeby zapewnić możliwie najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy (art. 948 § 1 kc).

Zasadniczym zatem było ustalenie, przy zastosowaniu powyższej ogólnej reguły interpretacyjnej, czy testator M.P., chciał powołać wnioskodawcę do całości czy też do części spadku. Wola testatora ma tu bowiem podstawowe znaczenie, a z całą pewnością, skoro spadkodawca pozostawił testament, jego wolą nie było ażeby spadek po nim dziedziczył Skarb Państwa. Gdyby tak było, spadkodawca nie pozostawiłby w ogóle testamentu, lub pozostawiając, wyraziłby w nim taką właśnie wolę. Tymczasem w testamencie wskazany jest w sposób nie budzący wątpliwości wnioskodawca jako spadkobierca testamentowy. Co do ważności tego rozporządzenia na wypadek śmierci nie powinno być więc wątpliwości. Swoboda testowania, będącego jednostronną czynnością prawną, obok ograniczeń wynikających z licznych przepisów szczegółowych (art. 923 § 1 kc, art. 927 § 1 kc, art. 962 kc, art. 964 kc) doznaje także ograniczeń, jak każda inna czynność prawna na podstawie art. 58 kc.

Jeżeli zatem, jak przyjął to Sąd Rejonowy, i jest to stanowisko słuszne, część testamentu w którym spadkodawca przeznaczył nieruchomości „rodzinie ze strony ojca” jest nieważna, to nie powoduje to nieważności całego testamentu. Spadkodawca może powołać do całości lub części spadku jedną lub kilka osób (art. 959 kc). Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część testamentu, testament pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością testamentu nie zostałby sporządzony (art. 58 § 3 kc). W tym przypadku treść testamentu wskazuje na to, że testator przede wszystkim jako swego spadkobiercę wymienił wnioskodawcę i jemu przeznaczył znaczną część swego majątku, nie może być więc mowy o nieważności całego testamentu.

To zaś czy, przy tej treści testamentu, wnioskodawca powinien być traktowany jako spadkobierca całości spadku oraz jaka część spadku objęta została nieważnym rozporządzeniem, nie zostało przez Sąd Rejonowy wyjaśnione.

Ocena i porównanie dokonane przez ten Sąd, składników majątku spadkowego przeznaczonego wnioskodawcy ze składnikiem, który odziedziczyć miała bliżej nie określona rodzina ze strony ojca, jest niewystarczająca, nie oparte na zbadaniu i porównaniu wartości poszczególnych, wymienionych w testamencie rzeczy i praw. Nosi zatem cechę dowolności i nie może stanowić kryterium decydujące o tym czy przedmioty majątkowe przeznaczone w testamencie wnioskodawcy wyczerpują prawie cały spadek. Takie stwierdzenie mogłoby nastąpić po określeniu zindywidualizowanych wartości poszczególnych przedmiotów. Rozważenia bowiem w dalszym ciągu wymaga, i to w pierwszej kolejności, uznanie wnioskodawcy nie za zapisobiercę, lecz za spadkobiercę powołanego do całego spadku (art. 961 kc). Prawidłowe badanie przesłanek zawartych w tym przepisie poprzedzone być jednak powinno określeniem wartości poszczególnych składników majątkowych wchodzących w skład masy spadkowej.

Jeżeli natomiast okazałoby się, że art. 961 kc nie ma w tej sprawie zastosowania i z porównania wartości masy majątkowej przeznaczonej w testamencie wnioskodawcy z wartością pozostałej części wymienionego tam majątku spadkodawcy, wynikać będzie brak możliwości uznania, że przedmioty majątkowe przeznaczone w testamencie wnioskodawcy wyczerpują prawie cały spadek, do jego dziedziczenia powołani będą spadkobiercy ustawowi (art. 931 i nast. kc), którzy zobowiązani są do wydania zapisu osobie wskazanej w testamencie (art. 968 i nast. kc).

Nie znajdzie tutaj zastosowania przepis art. 926 § 3 kc, zgodnie z którym dziedziczenie testamentowe może dotyczyć części spadku, ale tylko części ułamkowej. Jeżeli zatem spadkodawca przeznaczył wnioskodawcy poszczególne przedmioty majątkowe, nie określając jednocześnie ułamkowej części tego rozrządzenia, a przedmioty te nie wyczerpują prawie całego spadku, nie jest dopuszczalne co do pewnych przedmiotów dziedziczenie testamentowe, co do pozostałych zaś ustawowe (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 1975 r., III CRN 218/75, OSNCP 1976, z. 9, poz. 200; orzeczenie z dnia 29 listopada 1977 r. III CRN 291/77 OSPiKA 1978, z. 9, poz. 167 z glosą aprob. J. Pietrzykowskiego opubl. OSPiKA 1978, z. 12, poz. 224).

Badanie przez sąd spadku, kto jest spadkobiercą następuje, jak to już zostało podkreślone, z urzędu. Jeżeli zapewnienie złożone przez zgłaszającego się spadkobiercę lub inne dowody nie będą uznane przez ten sąd za wystarczające, postanowienie w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku może zapaść dopiero po wezwaniu spadkobierców przez ogłoszenie (art. 672 kpc w związku z art. 671 §1 kpc).

W sprawie tej Sąd Rejonowy uznał brak spadkobierców ustawowych, poza Skarbem Państwa, bez wyczerpania wszelkich wymogów nakazujących poszukiwanie spadkobierców, po odebraniu niezupełnego zapewnienia od wnioskodawcy, który jako członek dalszej rodziny mógł nie mieć dostatecznej wiedzy o kręgu osób bliskich spadkodawcy. W szczególności nie zostało wyjaśnione czy spadkodawca nie pozostawił dzieci pochodzących z nieformalnych związków, bądź też dzieci przysposobionych. Jeżeli informacji w tym zakresie, bez cienia wątpliwości, nie mógł udzielić wnioskodawca składający zapewnienie, niezbędne było zamieszczenie ogłoszenia o toczącym się postępowaniu i wezwaniu spadkobierców, aby w ciągu sześciu miesięcy od dnia wskazanego w ogłoszeniu zgłosili i udowodnili nabycie spadku.

Dlatego też przy ponownym rozpoznawaniu sprawy, Sąd Rejonowy rozważy zamieszczenie - w braku innych dowodów - ogłoszenia o toczącym się postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku po M.P. i poszukiwaniu jego spadkobierców w trybie przepisów art. 673 kpc i art. 674 § 1 kpc. Jednocześnie zbada wartość wszystkich wymienionych w testamencie spadkodawcy składników majątkowych zasięgając, tam gdzie będzie to niezbędne, wiadomości specjalnych poprzez opinie biegłych. Z całą pewnością opinie takie będą konieczne dla wyceny obu nieruchomości wymienionych w testamencie, według ich stanu z chwili otwarcia spadku. Tu uwzględnione być powinny, podnoszone w toku dotychczasowego postępowania przed Sądem pierwszej instancji okoliczności dotyczące stanu w jakim znajdują się budynki położone na tych nieruchomościach. Nie powinno ująć uwadze Sądu to, że budynek którym zabudowana jest nieruchomość przy ul. P. w Z. jest nie wykończony, w stanie surowym otwartym od około dziesięciu lat. Natomiast do drugiej części masy spadkowej wyodrębnionej w testamencie wchodzi, poza jej zasadniczym składnikiem jakim jest nieruchomość zabudowana budynkiem mieszkalnym wykończonym, inne jeszcze, także wartościowe, składniki. Ocena ich rzeczywistej wartości na dzień otwarcia spadku jest zatem także konieczna.

Po przeprowadzeniu postępowania w tych kierunkach możliwe będzie dopiero rozważenie, przy uwzględnieniu wyżej zamieszczonych uwag kto, na jakiej podstawie i w jakiej części nabywa spadek.

Z tych względów Sąd Wojewódzki, uznając także za zasadne zarzuty apelacji wnioskodawcy, niewyjaśnienia wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i naruszenia prawa procesowego, na podstawie art. 386 § 4 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc, uchylił postanowienie w części zaskarżonej i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, pozostawiając

temu sądowi, zgodnie z art. 108 § 2 kpc w związku z art. 13 § 2 kpc, rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 22 KWIETNIA 1998 r.

I ACa 894/97

Z uzasadnienia :

Artykuł 656 kodeksu cywilnego ma zastosowanie do wyczerpująco wyliczonych roszczeń stron umowy o roboty budowlane. Jest zatem przepisem szczególnym i nie może być rozszerzająco interpretowany – co oznacza, że nie ma on zastosowania (a tym samym nie mają zastosowania przepisy umowy o dzieło) do wszystkich pozostałych roszczeń stron wynikających z umowy o roboty budowlane. W szczególności nie ma zastosowania do roszczeń wykonawcy o zapłatę należnego wynagrodzenia. Roszczenia te – w braku przepisu szczególnego – przedawniają się więc według terminów ogólnych.

*Przewodniczący : Sędzia S.A. M. Dembińska**Sędziowie : SSA M. Brzdęk (sprawozdawca), del. SSW J. Marek*

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 7 MAJA 1997 r.

I ACa 110/97

Z uzasadnienia :

Prawo do firmy jest cywilnym prawem podmiotowym, o charakterze osobisto – majątkowym, którego treścią jest możliwość używania firmy w obrocie. Prawo to powstaje z chwilą wydania postanowienia o wpisie spółki, posiadającej określoną firmę do rejestru handlowego. Firma jako nazwa pod którą kupiec rejestrowy prowadzi przedsiębiorstwo podlega ochronie przewidzianej w art. 37 kodeksu handlowego, natomiast jako nazwa osoby

prawnej jest chroniona przepisem art. 23 i 24 w zw. z art. 43 kodeksu cywilnego, wreszcie jako oznaczenie przedsiębiorstwa podlega ochronie przewidzianej przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. Nr 47, poz. 211).

Przewodniczący : Sędzia S.A. H. Bucka

Sędziowie S.A. : M. Dembińska (sprawozdawca), R. Sugier

5.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 30 GRUDNIA 1997 r.

I ACa 512/97

Zawiadomienie stron – po zamknięciu rozprawy – o terminie ogłoszenia wyroku nie jest zawiadomieniem o rozprawie. Stąd otwarcie zamkniętej rozprawy bez zawiadomienia stron, przeprowadzenie w tym dniu rozprawy i wydanie wyroku stanowi podstawę nieważności postępowania wskazaną w art. 379 pkt 5 kpc, którą Sąd Apelacyjny bierze pod uwagę z urzędu.

Przewodniczący : Sędzia S.A. H. Bucka (sprawozdawca)

Sędziowie S.A. : St. Kalus, R. Sugier

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 20 MARCA 1998 r.

I ACa 804/97

1. Wygaśnięcie własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego na skutek działań podjętych przez spółdzielnię nie jest rozporządzeniem nieruchomością przez dłużnika w rozumieniu art. 930 § 1 kpc.
2. W takiej sytuacji postępowanie egzekucyjne staje się bezprzedmiotowe albowiem dłużnikowi nie przysługuje już prawo będące przedmiotem egzekucji.

Przewodnicząca : Sędzia S.A. B. Ustjanicz

Sędziowie : S.A. M. Brzdąk, del. SSW J. Marek (sprawozdawca)

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 24 CZERWCA 1997 r.

I ACa 209/97

1. Skoro nazwa umowy stron (w niniejszym przypadku ugody) odpowiada jej istocie nie zachodzi potrzeba nadawania tej umowie innego znaczenia niż tego, które wynika z jej literalnego brzmienia.
2. Jeżeli więc wola oraz intencje stron były inne, niż to wynika z wyraźnego i kategoriycznego brzmienia ugody, to w grę nie mogą wchodzić reguły interpretacyjne o których mowa w art. 65 kc, lecz wyłącznie pozorność umowy (art. 83 kc).

Przewodniczący : Sędzia S.A. Z. Kawińska - Szwed

Sędziowie S.A. : T. Werda (sprawozdawca), R. Sugier

8.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 25 LUTEGO 1998 r.

I ACa 729/97

Z uzasadnienia :

... Powódka wbrew woli pozwanego zmieniła wyznanie, zaangażowała też w to córki, zaniechała urządzania tradycyjnych świąt.

Niewątpliwie, każdy ma prawo decydowania o swoim wyznaniu i jest to prawo z zakresu bezwzględnych dóbr osobistych, lecz nie budzi także wątpliwości, że każdy ma prawo wyboru osoby małżonka konkretnego wyznania oraz prawo wychowywania dzieci w takim wyznaniu. Stąd zmianę wyznania przez jednego z małżonków, zmianę wychowywania dzieci w określonej wierze bez akceptacji drugiego małżonka, można uznać za zawinienie w rozkładzie pożycia małżeńskiego, zwłaszcza gdy prowadzi to do zmiany tradycji rodzinnych a powstała sytuacja ma wpływ na pożycie małżeńskie.

Przewodniczący : Sędzia S.A. H. Bucka (sprawozdawca)

Sędziowie : S.A. M. Dembińska, del. SSW I. Wilk

9.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 27 STYCZNIA 1998 r.

I ACa 631/97

Z uzasadnienia :

... Wytoczone powództwo w nadanym mu ostatecznie kształcie w istocie zmierza do ustalenia wielkości udziału powoda we współwłasności nieruchomości, taka bowiem będzie konsekwencja rozstrzygnięcia o zgłoszonych żądaniach. Sprawa sprowadza się zatem do sporu o prawo własności, który to spór w świetle art. 618 § 1 kpc rozstrzygnięty być może tylko w toczącym się już postępowaniu o zniesienie współwłasności. Bez znaczenia jest przy tym, że postępowanie to zawieszono zostało do czasu zakończenia sprawy niniejszej, gdyż

wobec wadliwości i sprzeczności z normą art. 177 § 1 pkt 1 kpc postanowienia o zawieszeniu postępowania winno zostać podjęte stosownie do art. 180 § 1 pkt 4 kpc. Zgodnie z art. 618 § 2 kpc - wszak z chwilą wszczęcia postępowania o zniesienie współwłasności prowadzenie oddzielnego postępowania w sprawach wymienionych w § 1, w tym w sprawie dotyczącej sporu o prawo własności, jest niedopuszczalne. Tym bardziej niedopuszczalne było wydanie wyroku, co normalnie na podstawie art. 355 § 1 kpc prowadziłoby do umorzenia postępowania, gdyby nie zawarte w art. 618 § 2 zdanie drugie kpc szczególne unormowanie nakazujące przekazanie sprawy do rozpoznania sądowi prowadzącemu postępowanie o zniesienie współwłasności. Unormowanie to, modyfikując ogólne przepisy dla potrzeb postępowania nieprocesowego, każe przy rozpoznawaniu apelacji także w procesie odpowiednio (art. 13 § 2 kpc) zastosować przepis art. 386 § 3 kpc. Odpowiedniość ta polega na podstawieniu w miejsce umorzenia postępowania, w którym mowa w tym przepisie, przekazania sądowi prowadzącemu postępowanie o zniesienie współwłasności, taki bowiem jest skutek niedopuszczalności wyrokowania w tym szczególnym przypadku.

Przewodniczący : Sędzia S.A. T. Porębski

Sędziowie S.A. : P. Wójtowicz (sprawozdawca), M. Brzdęk

10.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 30 GRUDNIA 1997 r.

I ACa 494/97

Z uzasadnienia :

Stanowisko Sądu Wojewódzkiego, że skoro istniały podstawy do wykluczenia powódki z grona członków Spółdzielni, to ocena czy należało zastosować wobec powódki tak drastyczny środek jakim jest wykluczenie z członkostwa należała do organów Spółdzielni i nie podlega kontroli sądu w postępowaniu o uchylenie uchwały - jest słuszne z tym zastrzeżeniem, że przy rozpoznaniu sprawy w wyjątkowych sytuacjach nie jest jednak wyłączone uznanie sprzeczności działania Spółdzielni z zasadami współżycia społecznego.

Okoliczność, że w toku postępowania apelacyjnego Spółdzielnia na prośbę powódki przyjęła ją ponownie na członka Spółdzielni i wyraziła zgodę na zamianę przez powódkę mieszkania z osobą trzecią (przy której to zamianie uregulowane zostało zadłużenie powódki

III.

wobec Spółdzielni) nie czyni ani powództwa ani apelacji powódki bezprzedmiotowymi i nie skutkuje umorzeniem postępowania. Zezwała natomiast na przyjęcie, że interes powódki został przez pozwaną Spółdzielnię uwzględniony i sprawa nie wymaga wyjaśnienia pod kątem istnienia przesłanek z art. 5 kc dla oceny żądania pozwu.

Dlatego brak podstaw do kwestionowania zasadności zaskarżonego wyroku oddalającego powództwo o uchylenie uchwały.

Przewodnicząca : Sędzia S.A. H. Bucka (sprawozdawca)

Sędziowie S.A. : Z. Kawińska – Szwed, T. Porębski

ORZECZENIA W SPRAWACH Z ZAKRESU PRAWA PRACY I UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

1.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 23 LUTEGO 1998 r.

III AUa 1502/97

Art. 32 ustawy z dnia 12.06.1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 1993r. Nr 30, poz. 144 ze zm.)

Spółka akcyjna, w której Skarb Państwa posiada akcje w wysokości przekraczającej 50 % kapitału akcyjnego, mimo wniesienia ich części przez Ministra Przekształceń Własnościowych do Narodowych Funduszy Inwestycyjnych pozostaje uspołecznionym zakładem pracy co najmniej do dnia 12 maja 1997 r. tzn. do daty rozpoczęcia wymiany akcji Funduszy na świadectwa udziałowe.

Przewodniczący : Sędzia S.A. K. Merker (sprawozdawca)

Sędziowie S.A. : Z. Gwizdak, T. Szweda

(analogiczne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny m.in. w sprawach sygn. III AUa 1510/97 i III AUa 1431/97)

2.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 12 LUTEGO 1998 r.

III AUa 1355/97

Rozporządzenie Ministra Pracy, Plac i Spraw Socjalnych oraz Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 17.10.1975 r. w sprawie zasad i trybu orzekania o uszczerbku na zdrowiu oraz wypłacania świadczeń z tytułu wypadku przy pracy, w drodze do pracy i z pracy oraz z tytułu chorób zawodowych (Dz. U. Nr 36, poz. 199).

Przybycie przez pracownika korzystającego ze zwolnienia lekarskiego do przychodni lekarskiej położonej na terenie zakładu pracy (oraz powrót z przychodni do domu) nie jest wystarczającą przesłanką do uznania, że pobyt pracownika w przychodni pozostawał w związku z pracą.

Przewodnicząca : Sędzia S.A. A. Kolonko

Sędziowie S.A. : I. Szypicyn, W. Bzibziak (sprawozdawca)

3.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 19 GRUDNIA 1997 r.

III AUa 1168/97

Art. 89 ustawy z dnia 14.12.1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm.)

Pojęcie wniosku obejmuje nie tylko żądanie samego wszczęcia postępowania lecz także datę, od której ubezpieczony wyraża wolę przejścia na emeryturę, o ile spełnione są przesłanki do jej nabycia w tym terminie. Organ rentowy nie może dowolnie ustalać wbrew woli ubezpieczonego terminu przyznania prawa do emerytury zwłaszcza, gdy z terminem tym wiąże się wysokość świadczenia.

Przewodniczący : Sędzia S.A. K. Merker

Sędziowie : Prezes SW T. Kalusowski (sprawozdawca), S.A. J. Ansjon

31

(Uwaga – ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury z dniem 1 kwietnia 1997 r. jako dniem rozwiązania stosunku pracy, natomiast organ rentowy przyznał jej świadczenie od 1 lutego 1997 r. tzn. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, po czym zawiesił wypłatę świadczenia. Konsekwencją było przyjęcie do ustalenia wysokości świadczenia kwoty bazowej obowiązującej w dniu 1.02.1997 r. a więc niższej niż w dniu 1.04.1997 r.).

4.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 12 MARCA 1998 r.

III AUa 1535/97

Art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 14.12.1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zm..)

Niedopuszczalne jest zastosowanie potrącenia przewidzianego w art. 107 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 14.12.1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267) nadpłaty świadczenia powstałej w wyniku błędnego wyliczenia dokonanego przez organ rentowy. Zwrotu nadpłaconej części świadczenia organ rentowy może dochodzić wyłącznie w trybie procesu cywilnego.

Przewodniczący : Sędzia S.A. W. Bzibziak (sprawozdawca)

Sędziowie S.A. : I. Szypicyn, A. Kolonko

32

5.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 22 STYCZNIA 1998 r.

III AUa 1044/97

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.)

Okres pracy w warunkach szczególnych wykonywanej za granicą przez pracownika polskiego, skierowanego przez polski zakład pracy w celu realizacji budownictwa eksportowego, jest okresem zatrudnienia uprawniającym do nabycia prawa do emerytury na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Przewodniczący : Sędzia S.A. W. Bzibziak (sprawozdawca)

Sędziowie : S.A. I. Szypicyn, del. SSW A. Kolonko

6.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 20 LISTOPADA 1997 r.

III AUa 821/97

Art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 24.05.1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne (Dz. U. Nr 32, poz. 172 ze zm.)

33

Z uzasadnienia :

Spór w rozpoznawanej sprawie sprowadzał się do oceny zagadnienia prawnego, a mianowicie, czy okres pozostawania bez pracy po ustaniu stosunku pracy z osobą, o której mowa w art. 1 ustawy z 24.05.1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia za działalność związkową, samorządową, przekonania polityczne i religijne (Dz. U. Nr 32, poz. 172 ze zm. Dz. U. Nr 64, poz. 391) oraz okres pracy wykonywanej przez taką osobę w innym zakładzie pracy (w ZGH w P. Śl. jako ślusarz utrzymania ruchu) może być doliczony do okresu pracy uprawniającego do nabycia prawa do świadczenia przyznanego na podstawie przepisów szczególnych, jakim bez wątpienia jest emerytura określona w art. 10 ust. 1 ustawy z 1.02.1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (tekst jedn. Dz. U. z 1995 r. Nr 30, poz. 154). Przepis ten stawia w zasadzie tylko jeden warunek do spełnienia przez osobę ubiegającą się o emeryturę górniczą – wykonywanie pod ziemią pracy górniczej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres wynoszący co najmniej 25 lat. Rozważania w tej kwestii przeprowadzone przez Sąd I instancji oraz wyciągnięte wnioski w pełni zasługują na uwzględnienie. Zauważyć przede wszystkim należy, że powoływany wielokrotnie w toku dotychczasowego postępowania przepis art. 11 ust. 2 ustawy z 24.05.1989 r. o przywróceniu praw pracowniczych osobom pozbawionym zatrudnienia ... stanowiąc, iż okresy pozostawania bez pracy po ustaniu stosunku pracy z osobą, o której mowa w art. 1 wlicza się do stażu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, w tym również z ubezpieczenia społecznego – nie zawiera żadnych ograniczeń. Powołany przepis pozwala więc na doliczenie wymienionych w nim okresów do stażu pracy, od których zależą wszelkie uprawnienia pracownicze i z ubezpieczenia społecznego. Jak słusznie zauważył Sąd Wojewódzki odmienny zamiar ustawodawcy – nie wliczania takich okresów do stażu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze lub z ubezpieczenia społecznego szczególne np. z tytułu zatrudnienia w warunkach szczególnych – w tym również pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (por. § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) – z pewnością zostałby uwidoczniiony w omawianym akcie prawnym. Zauważyć nadto należy, że przedstawione zasady wynikające z treści art. 11 ust. 2 ustawy z 24.05.1989 r. (a także z ustępu 3 tego artykułu) mają również zastosowanie do tak szczególnych grup zawodowych, jak : żołnierze zawodowi, funkcjonariusze (dawnej) Milicji Obywatelskiej, Służby Więziennej i Pożarnictwa (v. art. 12¹ tej ustawy wprowadzony zmianą zawartą w ustawie z 7.12.1989 r. – Dz. U. Nr 64, poz. 391). Zwrócić także (a może przede

34

wszystkim) należy uwagę na charakter ustawy z 24.05.1989 r. Prawidłowo wskazał Sąd I instancji, iż ma ona charakter szczególnie poprzez odniesienie się do wyjątkowej sytuacji polityczno-prawnej, jaką był okres stanu wojennego. Jej celem było naprawienie krzywd doznanych przez osoby zwalniane z pracy w jakikolwiek sposób w związku z przekonaniami politycznymi, religijnymi, albo z przynależnością do związku zawodowego, prowadzeniem działalności związkowej lub samorządowej – poprzez przywrócenie im praw pracowniczych. Tak wyraźne określenie celu tej ustawy nastąpiło w samym jej tytule po zmianie wprowadzonej ustawą z 7.12.1989 r.

Przywrócenie tych uprawnień następowało m.in. w drodze wskazanej w szerzej omawianym wcześniej art. 11 ust. 2 i 3 ustawy. Trafnie wywiódł Sąd Wojewódzki, iż przebieg pracy zawodowej ubezpieczonego (zarówno przed 27.12.1981 r., jak i po 31.03.1984 r.) pozwala na przyjęcie, że gdyby nie rozwiązanie z nim stosunku pracy w związku z uczestnictwem w akcji strajkowej i pozbawienie go pracy na dotychczasowym stanowisku ślusarza pod ziemią przepracowałby sporny okres na tym samym stanowisku, w tym samym zakładzie pracy. Jak wynika ze świadectw pracy wystawionych przez KWK „J” i PRG w B. ubezpieczony od 16.07.1974 r. do 27.12.1984 r. oraz od 3.04.1984 r. do chwili obecnej cały czas wykonywał pracę górniczą pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu. Wyrównanie doznanej krzywdy („... przywrócenie praw pracowniczych ...”) oznacza więc w jego przypadku wliczenie spornego okresu zatrudnienia do stażu pracy w zakładzie pracy, w którym stosunek pracy ustał jako pracy wykonywanej pod ziemią i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Przewodniczący : Sędzia S.A. I. Szypicyn

Sędziowie : S.A. W. Bzibziak (sprawozdawca), del. SSW A. Kolonko

7.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 15 STYCZNIA 1998 r.

III AUa 418/98

Art. 10 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1993 r. Nr 71, poz. 342 ze zm.)

Ocena, czy naruszenie konkretnych przepisów dotyczących bezpieczeństwa, ochrony życia i zdrowia stanowi rażące niedbalstwo, czy też nie, należy do sądu.

Zasięgnięcie opinii biegłego podyktowane jest jedynie koniecznością ustalenia, jakie zasady zostały naruszone i jaki był ich wpływ na zaistnienie wypadku. Jaki natomiast był stopień tych zaniedbań (rażący czy zwykły) podlega ocenie sądu.

Przewodniczący : Sędzia S.A. W. Bzibziak (sprawozdawca)

Sędziowie : S.A. I. Szypicyn, del. SSW A. Kolonko

8.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO W KATOWICACH

Z DNIA 12 MARCA 1998 r.

III AUa 1530/97

Art. 3 ustawy z dnia 6.03.1997 r. o zrekomensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów i dodatków do emerytur i rent (Dz. U. Nr 30, poz. 164 ze zm.)

Osobami uprawnionymi do nieodpłatnego nabycia świadectw rekompensacyjnych są w świetle przepisu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 6.03.1997 r. o zrekomensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów i dodatków do emerytur i rent (Dz. U. Nr 30, poz. 164 ze zm.) osoby, które faktycznie utraciły konkretne prawo, stwierdzone prawomocną decyzją organu rentowego, nie zaś osoby posiadające jedynie potencjalne „uprawnienia” w rozumieniu spełnienia przesłanek do nabycia tego prawa (do wzrostu lub dodatku z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze).

Przewodniczący : Sędzia S.A. E. Piotrowska (sprawozdawca)

Sędziowie S.A. : J. Ansjon, K. Merker